

risbeströdda gången, reste sig alla med stor vördnad. Klockaren, annars kavat nog, linkade nu efter med uttrycket hos en lydig hund. Under det klockaren satte upp de där »obegreplige körksiffrar», hvilka blott en eller annan kunde dechiffrera, tågade gubbarna allmänt fram till »körkvårdarebanken» för att växla en tvåstyver eller fyrstyver till runstycken, hvilka där på delades ut till »bani u kvinn-folki», ty med häfslant menades alltid det minsta af gällande mynt. (Och det må inom parentes tilläggas, att det i gamla tider minsann inte var allom gifvet att äga en slant.)

När alla förberedelser vöro slut, uppstod en lång väntan. Förut hade man pratat tämligen högljudt här och där, men nu blef det tyst och stilla. Omsider kommer klockaren med den lösmynta Lisen och placerar henne på skampallen långt nere i kyrkan. Hon böjer ner hufvudet i sin gråa duk och gräter så häftigt, att hela kroppen skakar. En och annan af de närmaste reser sig och spottar på henne, såsom det af gammalt varit brukligt.

Omsider intog klockaren sin plats i koret och tog upp psalmen med ljudelig röst. En efter en stämde in i sången. Prästen mässade och läste ungefär som nu för tiden. När man kom till gradualpsalmen, af hvilken sjöngs (låt oss säga) 14 verser, steg sången med hvarje vers allt kraftigare mot de gamla hvalfvän. Påverkade af brännvinets »spiritus», ansågo sig alla hafva ett »haplit måb». Det var inte alla, som kunde melodien och ännu flera vöro kanske de, som inte kunde stafva igenom de 14 verserna. Men sjöng af hjärtans lust gjorde man ändå. »Lenä på Malmen» klämde i så kraftigt och på sådant sätt, att pastor fann sig föranlåten sända en kyrkvård att förehålla henne det opassande uti att sjunga så i Guds hus. Men kyrkovården, som var en myndig man och kände sig för god att gå och agera kyrkstöt, gick bort till »Lenä» och bad henne i föga artiga ordalag hålla truten. Kvinnan gaf honom en ilsken blick och svarade: »Ja hart nå singä här e sjau och trettatio ar, u ja vait, att körku tular mitt måb». Och så fortsatte hon som förut.

Petter Lorens från Alevik greps också af hänförelse. Men då han inte var »böksynt», eftersom han inte i sin barndom fått lära »bokstafven», hittade han på, hvad han kunde, och sjöng med. Det blef gudfruktiga verser och underliga verser om hvarannat, och en af dem såges hafva lydt sålunda: »Faulä Olen, faulä Olen, sum at upp den goä seken, goä seken. Haj, haj, haj klambaretöga!»

Sedan under predikan, som var både lång och välskrifven, kom en stilla ro öfver folket. Ja, den ron blef t. o. m. för stor. Påverkade, dels af det myckna väkandet och dels väl också af det myckna brännvinet och det goda julölet, somnade den ene här och den andre där, hvarför klockarefar, som skulle allting bestyra, måste gå omkring på gången för att med »körkpick» ge ett nyp åt hvar och en, som satt och snarkade i Guds hus.

För denna syssla uppbar klockaren ärligen »hälltrida laup rain ryg på tomädaga». I större församlingar höll man sig med en särskild väckare, kyrkstöt.

När gudstjänsten var slut, klockaren gjort sina »tempo» i klocksträngen och pastorn hållit ett ljungande straffital öfver Lisen Patriksdotter, som nu hämtat sig och satt där trotsig och »fräck» på sin pall, släckte hvar och en sin dank samt begaf sig ut, icke förglömmande att spotta på synderskan, som låg på skampallen.

Men vid »utgången» hände något obehagligt. Länsmannen, som varit

närvarande, hade upptäckt, att en bonde kommit till »jaulötu», klädd i silkesväst, och då det enligt en den 19 majus anno 17... af Kungl. Maj:t och Riksens ständer utfärdad nådig förordning blifvit menige man förbjudet att begagna siden och annat som en mildrik försyn icke tillåtit i landet växa och frambringas, alltså och emedan steg han fram och befälde i kronans namn Petter Matsson taga västen af sig på stället och infinna sig vid nästa laga ting att där ansvar stända för sin ohörsamhet mot höga Öfverhetens till det gemena folkets bätnad utfärdade förordning.

Det hjälpte ej, att bonden sade sig hafva ärit västen efter sin far och vara okunnig om nämnda höga Öfverhetens påbud, det half ej att flera af de andra bönderna lade sig ut för honom, Petter Matsson måste i allt folkets åsyn kläda af sig därute på kyrkbacken i kölden och det obarmhertiga gryningsljuset samt lämna västen. Skamsen och förödmjukad gick han därifrån, icke för böternas skull, hvilka han skulle få erlægga, utan därför att han under sin granna väst haft en mycket tarflig skjorta af »blargan».

Nu rusade alla, som vöro »käirnes», till städarna. Det gällde nämligen att »skämpes haim», ty om man lyckades komma hem till »grannlagä» före »astufalki», fick man »täura» med allting och hann först »gära» af senä ärkar» det kommande året.

Julminnen.

Nog minns jag hvad det var för fest i barnåren mina, då julen kom som älskad gäst och tände ljusen sina. Då gjorde mörkret oss ej men och kölden oss ej nådde. I stugans skydd, där brasan sken, behaglig sommar rådde.

Till helgens rätta firande i månadstal vi stökat. Vi stöpt vårt ljus med grenar tre och vedförrädet ökat. En hög af rågrödsbullar små vi radat fint på bordet. Julkusen, hisklig, ofvanpå att liksom föra ordet.

Ett grundligt bad beståts vår kropp — man ej på säpan sparat — och skinande från tä till topp, med ansikte förklaradt, vi nya kläder togo på, af hemväfdt vadmal gjorda, och kanske nya skor också med ister pryddigt smorda.

Och så föll mörkret på till slut och ände blir på stöket. Därute smällde köld i knut, men varmt och skönt var köket. Vi sågo julen träda in, en ängel från det höga och skänka fröjd åt hvarje sinn' och glans åt hvarje öga.

Det var ett stöj, ett gny, ett glam då nu grenljuset tändes! På bordet ställdes julmat fram och ljufdigt matos kändes. Man åt och drack med frisk aptit rundt om det stora bordet, och farfar läste högt en bit till sist ur bibelordet. — — —

En simpel fest, en tarflig jul: ej ens en gran att tända, af »sklappar» ej ett enda smul, jultidningar ej kända! Och dock — när fram ur minnets vrår jag njutna fröjder drager, min barndoms jul för blicken står mest soligt varm och fager...

P. V. Enström.